

TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN SEVİYE BELİRLEME SINAVI ve TÜRKÇE SORULARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Akif ÇEÇEN

İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Özet

Bu araştırmanın amacı, Türkçe öğretmenlerinin 2008 yılında uygulanmaya başlanan Seviye Belirleme Sınavına (SBS) ve sınavdaki Türkçe dersi sorularına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Çalışmada nitel araştırma tekniklerinden durum araştırması kullanılmıştır. Araştırma, 2010 yılında Malatya merkeze bağlı okullar arasından kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemiyle seçilen 12 okulda görev yapan 9'u bayan, 11'i erkek 20 Türkçe öğretmeni üzerinde yürütülmüştür. Seviye Belirleme Sınavı ve Türkçe dersi soruları hakkında araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış formdan yararlanılarak Türkçe öğretmenlerinin SBS'de çıkan soruları takip edip etmedikleri ve SBS'ye ilişkin görüş ve düşünceleri araştırılmıştır. Araştırmanın sonunda Seviye Belirleme Sınavının öğretmenlerin büyük çoğunluğu tarafından her yıl izlendiği; öğretmenlerin yarısından çoğunun sınavın üç yıla yayılmasına olumlu baktıkları; yine büyük çoğunluğunun ders müfredatının sınavı kapsar nitelikte olduğunu düşündükleri gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Seviye Belirleme Sınavı, Türkçe eğitimi, öğretmen görüşleri

TURKISH LANGUAGE TEACHERS' VIEWS ABOUT LEVEL DETERMINATION EXAM AND TURKISH LESSON QUESTIONS

Abstract

The aim of this study is to determine Turkish language teachers' views about Level Determination Exam that has been realized since 2006 and Turkish lesson questions in exam. In this study, case study research as one of the qualitative research methods was used. The research was realized on 20 Turkish lesson teachers -9 females and 11 males- who work at 12 schools in Malatya city center. It was asked if they follow the exam or not, their views about the exam and questions by using a semi-constructed form which was prepared by the researcher. In conclusion, it was found that teachers follow the exam every year, they think positively about a threeyear process of exam and Turkish lesson questions are related to syllabus.

Key Words: Level Determination Exam, Turkish language education, teacher views.

Giriş

Eğitimin, amaç ya da hedeflerine ulaşip ulaşmadığını belirlemenin yanında bunların geliştirilmesine de katkı sağlayan önemli hususlardan biri ölçme ve değerlendirme etkinlikleridir.

Verilen eğitimden sonra dönüt alma sürecinin iki basamağından olan “ölçme”yi Tekin (1994: 31) “belli bir nesnenin ya da nesnelerin belli bir özelliğe sahip olup olmadığının, sahipse sahip oluş derecesinin gözlenip gözlem sonuçlarının sembollerle ve özellikle sayı sembolleriyle ifadesi”, Özçelik (1981) ise “varlık veya olayların belli bir nitel veya nicel özelliğe sahip oluş derecelerini belirleme işlemi” olarak tanımlamaktadır.

Türkçe Öğretim Programına (MEB, 2006: 214) göre “Eğitim ve öğretim etkinliklerinin en önemli öğelerinden birisi de değerlendirmedir. Değerlendirme, eğitim sisteminin belirlenen hedeflere ulaşmasında önemli bir rol oynamaktadır. Değerlendirmenin temel amacı sistemin doğru işleyip işlemediğini ortaya koymak ve buna dayanarak sistemdeki eksikliklerin tamamlanmasını ve yanlışlıkların düzeltilmesini; kısaca sistemin onarılmasını sağlamaktır.” Bu bakımdan değerlendirme sistem için vazgeçilmez bir konumdur. Değerlendirmenin olmadığı bir eğitim sisteminde eğitim sırasında oluşan aksaklıkların bilinmesi ve onarılması gerçekleşemez.

“Uygulanan bir eğitimin başarılı olup olmadığının, başarılı ise ne derecede ve hangi öğrenciler için başarılı olduğunun bilinmesi istenir. Eğitim işlemi devam ederken başarısızlığın ve başarısız bireylerin erken tanınması, önlem alınmasını kolaylaştırır. Başarı derecesinin bilinmesi ve başarısızlık hallerinin ortaya çıkarılması, ileride girilecek benzer eğitim etkinliklerinin daha gerçekçi esaslarla planlanmasına yardım eder. Fakat başarı derecesinin bilinmesi ve başarısız olanların tanınması, ancak öğrencilerde meydana gelen davranış değişikliklerinin ölçülüp değerlendirilmesiyle mümkün olur.” (Turgut, 1988: 1).

Ölçme ve değerlendirme faaliyeti, yalnızca öğretmenlerin yaptığı yazılı, sözlü sınavlar ya da verdikleri ödevlere ilişkin değildir. Eğitimle ilgili resmi ya da özel kurumlar da gerek eğitimin niteliğine ait dönütler almak gerekse aranan nitelikte öğrenci seçmek amacıyla çeşitli sınavlar yapar.

Bu amaçla Millî Eğitim Bakanlığı tarafından sekizinci sınıfın sonunda liselere öğrenci seçmek için yapılan OKS, 2008 yılından itibaren SBS (Seviye Belirleme Sınavı) adıyla 6, 7 ve 8. sınıfın sonunda yapılmaya başlandı. Böylece öğrencilerin öğrenim hayatı için önemli olan sınavın, daha ayrıntılı bir biçimde ölçülmesi sağlanmış oldu.

Türkçe Öğretmenlerinin Seviye Belirleme Sınavı ve Türkçe Sorularına İlişkin Görüşleri

Küçük'e (2002) göre Türkçe öğretimindeki en önemli eksiklerden birisi öğrencilere kazandırılmaya çalışılan bilgi, duygu ve davranışların ölçümünün istenilen ölçülerde ve kalitede gerçekleştirilemeyişidir.

İfade ve becerileri geliştirmeyi ön planda tutması gereken Türkçe derslerinde çoktan seçmeli test tekniğinin kullanımı bazı olumsuzlukları beraberinde getirmektedir. Türkçe öğretimindeki ölçme ve değerlendirmelerde, çoktan seçmeli test tekniği kullanımının ortaya çıkardığı çeşitli olumsuz durumlar vardır. Çoktan seçmeli testler, daha çok olgusal bilgiyi ölçmeye yönelik olup iyi bir şekilde hazırlansa bile ifade yeteneğinin dışında kalan yargılama, yorumlama, değerlendirme ve çözümlenme gibi üst düzeydeki zihinsel becerileri tam anlamıyla ölçemez. Bu testler, öğrenciye, bilgisini ve düşündüklerini düzenleme ve dilediği şekilde ifade etme olanağı sağlamaz (Üstüner ve Şengül, 2004). Özellikle bilgi gerektiren, dil becerilerini ölçmeyen soruların varlığı, beceriye yönelik olması gereken Türkçe dersi için olumsuz bir durumdur. Ölçme zorlukları düşünülerek test tekniğinin kullanılmasına devam edilse bile soruların niteliğinin dili kullanmaya yönelik olarak düzenlenmesi gerekir.

Türkçe dersinin genel amaçlarından biri "okuduğunu, dinlediğini, gözlemlediğini sözlü ve yazılı olarak anlatabilme" becerisini kazandırmak olduğundan esse tipi testlerin daha yararlı olabileceği kabul edilmektedir. Çünkü Türkçe dersinde amaç bilgi vermek değil ana dili ile ilgili becerileri kazandırmaktır. Ancak aday sayıları binlerle ifade edilen ve ülke çapında uygulanan sınavlarda bu tip bir ölçmenin uygulanmasının ne kadar zor olduğu dikkate alınsa da esse tipi testlere öncelikle ders ve çalışma kitaplarında yer verilmeli ve kademeli olarak genel sınavlara yayılmalıdır (Özcan ve Açık, 2011).

Eğitim programlarının bir ögesi olan ölçme değerlendirme, yapılan eğitimin niteliğini kontrol etmeyi sağlayarak önemli bir rol üstlenir. Eğitim-öğretim sürecinde öğrencilerin belirlenen amaçlara ne kadar ulaştıklarını tespit etmek ve öğrenme eksikliklerini belirlemek için ölçme ve değerlendirmeye ihtiyaç vardır. 2006-2007 eğitim-öğretim yılında ilköğretim 6. sınıflarda uygulanmaya başlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı, farklı bir anlayışla hazırlanmasının yanı sıra programın tüm öğelerine yönelik yenilikler getirmiştir. Programda geleneksel ölçme araç ve yöntemlerinden farklı olarak temel dil becerilerini değerlendirme ve gözlem formları, öz değerlendirme, grup değerlendirme, akran değerlendirme formları, okuma gelişim dosyası, öğrenci ürün dosyası, performans ödevleri, dereceli puanlama anahtarları, projeler, gözlem, görüşme, tutum ölçekleri ve çalışma kâğıtlarının kullanılması önerilmiştir (Yıldırım ve Karakoç Öztürk, 2009).

Öğretim programının yenilenmesi çerçevesinde SBS'de çıkan sorulara bakıldığında sınavla ilgili değişikliğin, yalnızca bir isim değişikliği ya da sınavın üç yıla yayılmasıyla sınırlı olmadığı görülmektedir. Bu araştırmanın kapsamına girmediği için diğer derslerle ilgili bir değerlendirme yapılmamakla birlikte Türkçe dersi soru

tiplerinde bazı farklılıklar, yenilikler olduğu göze çarpmaktadır. Bu durumun temel sebebi, Özsevgeç'in (2006: 36) Fen ve Teknoloji dersi için ifade ettiği gibi küreselleşme, AB'ye uyum gibi nedenlerle ülkemizde de hazırlanan öğretim programlarında öğretim yöntemleri ve ölçme değerlendirme yaklaşımlarındaki değişimin bütün derslere olduğu gibi Türkçe dersine yansımalarıdır. Önceleri çoğunlukla dil bilgisi kurallarıyla anlama becerilerini test etmeye yönelik olan soruların, yerini yenilenen öğretim programına paralel olarak daha çok dil becerilerini ölçmeyi amaçlayan, farklı zekâ alanlarına hitap eden, daha eğlenceli ve etkinlik temelli nitelikte sorulara bıraktığı görülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanan 6-8. sınıf Türkçe öğretim programı sonrasında Türkçe soru tiplerinin değiştiği SBS ve sınavda çıkan Türkçe dersi soruları konusunda Türkçe öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin SBS'yi takip etme durumları; ayrıca sınavın yapılması, müfredatın sınavı kapsamı, sınavda görsellerden yararlanılması, paragraf uzunlukları, dil bilgisi soruları ve bulmaca tarzı sorulara ilişkin görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden örnek olay incelemesi kullanılmıştır. Türkçe öğretiminin uygulayıcıları olan öğretmenlerin konuyla ilgili duygu, düşünce ve değerlendirmelerini daha iyi aktarabilmek ve sorunları ayrıntılı bir biçimde anlayabilmek için (Ekiz, 2003) bu tekniğe başvurulmuştur.

Çalışma Grubu

Görüşme formuyla veri elde etmek uzun sürdüğü için adaylar, soruları cevaplamakta gönülsüz davranmaktadırlar. Bu yüzden araştırma, kolay ulaşılabilir durum örneklemesi kullanılarak Malatya merkezde bulunan 12 ilköğretim okulunda görev yapan 20 Türkçe öğretmeni ile yürütülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 9'u bayan, 11'i erkektir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada yarı yapılandırılmış form kullanılmış ve katılımcılara alan uzmanlarının görüşleri alınarak hazırlanan 8 açık uçlu soru sorulmuştur. Araştırmada açık uçlu soruların kullanılması, görüşme sürecine daha fazla esneklik kazandırmakta, görüşülenlere daha fazla konuşma imkânı vermekte ve daha detaylı bilgiler almayı sağlamaktadır. Katılımcıların sorulara verdikleri cevaplar görüşme sırasında araştırmacı tarafından kısa notlar şeklinde yazılarak kaydedilmiştir.

Türkçe Öğretmenlerinin Seviye Belirleme Sınavı ve Türkçe Sorularına İlişkin Görüşleri

Görüşme sırasında kaydedilen cevaplar, betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiş ve değerlendirilmiştir. Her soruya katılımcıların verdiği cevapların listesi çıkarılmış, bu cevaplar sıklık oranına göre sıralanmıştır.

Bulgular

Araştırmada katılımcılara sorulan her soruya verilen cevabın incelenip değerlendirilmesi sonucunda elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir:

Öğretmenlerin SBS'yi Takip Etme Konusundaki Görüşleri

Öğretmenlere sorulan “SBS’de çıkan soruları takip edebiliyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin bilgiler şöyledir:

Görüşme yapılan dört öğretmen SBS’yi yakından takip etmediğini bildirirken on altı öğretmen sınav sorularını her yıl takip ettiğini ve öğrencileriyle sınav soruları hakkında tartışıklarını belirtmiştir.

SBS’yi yakından takip etmediğini bildiren dört öğretmenden biri, “Öğrencilerimiz sınav ile okulu ayrı tutmaktadırlar. SBS’ye yapılan hazırlığın sadece dersanelerde yapıldığını düşünmektedirler.” diyerek okulda neden SBS’ye yönelik bir çalışma yapmadığını açıklamıştır. Dört öğretmenden diğer üçünün ise sınavı yakından takip etmeme nedenleri, müfredatı yetiştirememe kaygıları ve öğrencilerin isteksiz olmalarıdır.

SBS’de çıkan soruları her yıl öğrencileriyle sınıf ortamında tartışıp soruların zorluk, kolaylık derecesini ölçen, sorularla ilgili olarak öğrencilerin görüşlerini alan öğretmenler, SBS’ye hazırlık için sınıfta çeşitli testlerle ek çalışmalar yaptıklarını da belirtmişlerdir. Ayrıca bu grubu oluşturan öğretmenler, dershaneciliğe karşı çıkarak okulda öğrenciye verdikleri bilginin onlar için yeterli olacağı düşüncesini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin SBS'nin Yapılmasına İlişkin Görüşleri

Öğretmenlere sorulan “SBS’nin yapılmasını uygun buluyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin bilgiler şöyledir:

Bu soruya karşılık olarak öğretmenlerin on ikisi, SBS sistemini beğenip 6, 7 ve 8. sınıflarda yapılmasının; altısı, sınav yüzünden öğrencilerin sosyal hayatlarının aksadığını ve bu yüzden sınavın sadece 8. sınıfta yapılmasının; ikisi ise sınavın eğitim sisteminden tamamen kaldırılmasının uygun olacağını belirtmişlerdir.

Sınavın sadece 8. sınıfta yapılması gerektiğini düşünen bir öğretmen, “Öğrencilerim rehberlik derslerinde SBS’ye hazırlanmak istediklerini söyleyerek izin istiyorlar. Teneffüslerde birçok öğrencim dinlenip hava almak, arkadaşlarıyla gezmek

Mehmet Akif ÇEÇEN

yerine ders çalışıyor. Bu durum onları çevrelerinden koparıp bir iletişimsizlik sürecine sokuyor.” demiştir.

Mevcut sistemin uygun olduğunu düşünen öğretmenler, öğrencilerin derslere her an hazır bulunmasının sınav sayesinde gerçekleştiğini söyleyerek sınava çalışan öğrencinin daima bir çaba içerisinde olacağını ve dersi dinlemeye daha istekli hâle geleceğini bildirmişlerdir.

“Eski sistemde sadece 8. sınıfta derslere yoğunluk veren öğrencinin, sınav sorularının da ders kitabına paralel çıkmasıyla yeni sistemde daha aktif hâle gelerek 6 ve 7. sınıfta da çalışması gerekmektedir. Buna göre uygun olan ise sınavın her yıl yapılmasıdır ki öğrenci çalıştığının karşılığını bir yılın sonunda alabilsin.” diyen bu gruba giren öğretmenler, öğrencinin ancak bu sınav sistemiyle daha iyi yetişebileceğini vurgulamışlardır.

SBS'nin sadece 8. sınıfta yapılması gerektiğini belirten öğretmenler, öğrencilerin her yıl sınava hazırlanmalarının dershaneliliği özendirdiğine ve öğrencilerin psikolojik hatta fizyolojik rahatsızlıklara yakalandıklarına bizzat şahit olduklarını söylemişlerdir. “Çocuklar, çocukluk dönemini her yıl sınava girerek yaşayamamakta ve bu da çeşitli huzursuzlukların doğmasına neden oluyor, veliler çocuklarını her yıl yapılan bu sınavdan daha iyi not alabilmesi için dershanelere ve özel derslere gönderiyor. Sosyal hayatı sadece ders çalışmaktan ibaret olan bir gençlik yetişiyor ve toplumdan kopuk gençler oluşmaya başlıyor. Maddi durumu iyi olmayan aileler çocuklarını dershanelere göndermek zorundaymış gibi hissediyor ve aileler tarafından sınava her yıl harcanan para daha da fazlalaştırılıyor.” gibi görüşleri savunan bu gruptaki öğretmenler, sınavın 6 ve 7. sınıflardan kaldırılmasının kesinlikle önemli olduğunu vurgulamışlardır.

Sınav sistemini beğenmeyen ve öğrencilerin bitmek bilmeyen bir yarış içerisinde olduğunu vurgulayan iki öğretmen ise hayat kavramının öğretilmediği sınavların, öğrencileri birey yapmaktan alıkoyduğunu belirtmişlerdir. Bireylerin kendi ilgi ve yeteneklerine göre yetiştirilmesinin öncelikli olması gerektiği bu öğretmenler tarafından vurgulanan diğer bir husustur.

Öğretmenlerin Ders Müfredatının SBS'yi Kapsamasına İlişkin Görüşleri

Öğretmenlere sorulan “Okuttuğunuz ders müfredatı SBS'yi kapsar nitelikte midir?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin bilgiler şöyledir:

Görüşülen Türkçe öğretmenlerinden on altısı, ders müfredatının SBS ile tamamen örtüştüğünü belirtmiştir. Yeni uygulanan sınav sisteminde Türkçe dersine ait soruları inceleyip bu soruların yeni sınav sistemine göre hazırlanmış ders kitaplarındaki etkinliklerle uyumlu olduğunu belirten bu gruptaki öğretmenler, sınavdaki sorularla öğrencilerin çalışma kitaplarındaki etkinlik ve soruların benzer olduğunu ifade etmişlerdir. “Dersi iyi dinleyen ve öğretilen konuları kavrayan bir

öğrenci o yıl yapılan SBS'den geçerli bir not alacaktır.” diyen öğretmenler, SBS'deki Türkçe dersi sorularının ders müfredatı dışında olmadığını bildirmişlerdir. Görüşme yapılan öğretmenlerin dördü, görüşlerini ders müfredatının SBS'yi “kısmen” kapsadığı şeklinde dile getirmişlerdir. Bu gruptaki öğretmenler, zaman zaman ders müfredatının dışında da sorular geldiğini söylemişlerdir.

Öğretmenlerin SBS'de Görsellerden Yararlanılmasına İlişkin Görüşleri

Öğretmenlere sorulan “SBS'de görsellerden yararlanmayı nasıl buluyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin bilgiler şöyledir:

Görüşme yapılan öğretmenlerden üçü, SBS'de görsellerden yararlanılmaya başlanmasını, “Ders kitaplarındaki metinlerle örtüşmektedir.” diyerek öğrenci açısından olumlu biçimde değerlendirmiştir. “Öğrencilerin derslerde işlediklerinin sınavla da örtüşmesi, öğrencinin başarısını arttıracaktır.” ifadesi bu üç öğretmenin ortak görüşüdür.

Öğretmenlerden on biri, görsel anlatımın SBS'de yer almasının iyi olduğunu düşüncesini dile getirmiş, bunun desteklenmesi gereken bir durum olduğunu söylemiştir.

Öğretmenlerin altısı ise görsellerle anlatımın avantajlarının yanı sıra dezavantajlarının da olduğunu ileri sürmüştür. Öğretmenler tarafından belirtilen dezavantajlardan bazıları aşağıda verilmiştir:

- Görsel anlatımın gereksiz yere kullanılması öğrencinin dikkatini dağıtmaktadır.
- Görsel ifadelerle uzayan sorulara öğrenciler ön yargılı yaklaşabilmektedirler.
- Görseller, soruyu sadece görsel ifadeye bakarak çözmeye çalışan öğrencilerin, soruyu yanlış çözmesine yol açabilmektedir.

Öğretmenlerin SBS'de Paragrafların Uzunluğu ve Öğrenci Seviyesine Uygunluğuna İlişkin Görüşleri

Öğretmenlere sorulan “SBS'de paragrafların uzunlukları nasıldır? Öğrenci seviyesine uygunluğu hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin bilgiler şöyledir:

Sınavdaki paragrafların uzunlukları hakkındaki soruya görüşmeye katılan öğretmenlerin on biri, paragrafların uzun olduğunu, öğrencilerin paragrafları anlamada problem yaşadığını; problem çözme yeteneklerinin uzun paragraflarla ölçülemeyeceğini, kısa ve öz paragraftan öğrencinin kavrama yetilerinin geliştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Öğretmenlerden altısı, paragraf uzunluklarının şu ana kadar yapılan sınavlarda öğrenciler için oldukça iyi bir seviyede olduğu; kitap okuyan bir öğrencinin paragraf uzunluğuna takılmadan soruları çözebildiği, bu yüzden kitap okuyan bir nesil yetiştirilmesi gerektiği şeklindeki kanaatlerini bildirmiştir.

Öğretmenlerden üçü ise bu soruya her dönemin (6, 7 ve 8. sınıfın) kendi seviyesine uygun nitelikte paragraf uzunluğundan sorumlu tutulması gerektiğini söyleyerek bazen soruların öğrencinin okuduğu döneme göre kolay veya zor olduğunu belirtmiştir.

Öğretmenlerin Bir Paragraftan Birden Fazla Soru Sorma Tazına İlişkin Görüşleri

Öğretmenlere sorulan “Bir paragraftan birden fazla soru sorma tarzına sınavda yer verilmeli midir?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin bilgiler şöyledir:

Bir paragraftan birden fazla soru sorma tarzına üç öğretmen “zaman kaybı” gözüyle bakmaktadır. Öğrencinin soruları karıştırma ihtimalinin olduğunu söyleyen öğretmenler, her soru için paragrafı yeniden okuyacak öğrenci sayısının çok olacağını vurgulamışlardır.

Bu soru tarzına olumlu gözle bakan öğretmenlerin sayısı ise on yedidir. Gerekçeleri ise “öğrencilerin bu soru tarzına, okullarda yapılan yazılılardan alışık olmaları” şeklindedir.

Öğretmenlerin SBS’de Yer Alan Dil Bilgisi Sorularına İlişkin Görüşleri

Öğretmenlere sorulan “SBS’de yer alan dil bilgisi soruları için düşündükleriniz nelerdir?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin bilgiler şöyledir:

Görüşme yapılan öğretmenlerin tümü sınavlarda dil bilgisi sorularının son yıllarda azaltıldığından kesinlikle bahsetmiştir. SBS’de yer alan dil bilgisi soruları azaltılarak anlamaya daha çok yer verilmiştir. Öğrenci artık kitap okumak dışında özel bir çaba sarfetmese de sınavda başarılı olabilir diyen öğretmenler, SBS’nin dil bilgisi kısmının azaltılmasından hoşnut değildir. Bu durum, öğretmenlerin yapılandırmacı yaklaşıma uygun öğretim modelini henüz yeterince benimsemediklerini göstermektedir.

Öğretmenlerin on biri, dil bilgisi sorularının dil bilgisini doğrudan ölçmeyecek şekilde sorulduğunu ifade ederek dil bilgisi sorularının da anlama sorularına benzediğini düşünmektedir. Bu gruptaki öğretmenler, dil bilgisine verilen önemin azaldığını bildirerek zaten az olan soruların anlama sorularının kapsamı içinde sorulmasının yanlış olduğunu ve öğrenciyi olumsuz etkilediğini söylemektedirler. Burada da öğretmenlerin, Türkçe öğretimini dil bilgisi olarak gördükleri anlaşılmaktadır.

Türkçe Öğretmenlerinin Seviye Belirleme Sınavı ve Türkçe Sorularına İlişkin Görüşleri

Dil bilgisi sorularına daha fazla yer verilmesini ve Türkçe dersinin ancak böyle anlaşılacağını vurgulayan öğretmenlerin sayısı ise dokuzdur. Bu öğretmenler, azaltılan dil bilgisi sorularının öğrenci başarısını olumsuz yönde etkilediğini söylemekte, ayrıca öğrencilerin, dil bilgisini bilmeden Türkçe dersinde başarılı olamayacağını, bu yüzden dil bilgisine daha çok önem verilmesi gerektiğini düşünmektedirler.

Öğretmenlerin Bulmaca Tarzı Sorulara İlişkin Görüşleri

Öğretmenlere sorulan “Bulmaca tarzı soruların çıkmasını öğrenci açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplara ilişkin çözümler şöyledir:

Sınavda son zamanlarda dikkat çeken sorulardan birkaçını bulmaca tarzı sorular oluşturmaktadır. Bu konu hakkında sorulan soruya, görüşme yapılan öğretmenlerin yarısı öğrencilerin bu tarza yabancılık çekmediklerinden söz etmiş hatta müfredattan buna alışkın bile olduklarını vurgulamıştır. Bu grubu oluşturan öğretmenler, bu tarzın öğrencileri eğlendirdiğini söyleyerek bu soruların sınavda daha fazla yer alması gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin diğer yarısı ise, bu tarzda sorulan soruların giderek zorlaşmasıyla öğrencilerin bulmaca tarzı sorularda zorlandığı görüşünü ileri sürmektedirler. Bu grup öğretmenleri, zor sorulan bulmaca tarzı soruların öğrencinin sınavda vakit kaybı yaşamasına yol açabildiğini vurgulamışlardır.

Tartışma

Öğretmenlerin çoğunlukla sınavı ve sınavdaki soruları takip ettikleri, öğrencileriyle sorular hakkında değerlendirmeler yaptıkları görülmektedir. Öğretmenlerin, sınav ve sorularla ilgili güncel gelişmeleri izledikleri anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin çoğunluğunun, SBS'nin üç yıllık sürece yayılması konusundaki görüşleri, mevcut uygulamayla örtüşmektedir. Son sınıfta da olsa sınav yapılmasını gerekli gören öğretmenlerin yanında sayıca az olmakla birlikte sınavın kaldırılması gerektiğinin düşünenler de vardır. Bu görüşlerde örtüşen nokta, öğrencilerin hayatlarındaki dönüm noktalarını sınavların belirliyor oluşuna getirilen eleştiri ve öğretmenlerin bu konudaki endişeleridir. Görüşlerin dışı vurumu farklı gibi görünse de bunların kaynağının benzer düşünceler olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü sınavın üç yıla yayılmasını savunanlar, bu görüşü öğrenciler için önemli olan lise tercihinin tek sınavla belirlenmemesi amacıyla dile getirmektedirler. Sınavın yalnızca 8. sınıfta yapılması gerektiğini düşünenlerle kaldırılması gerektiğine inananlar ise öğrencilerin sosyal yaşamdan geri kalmamaları için bu görüşü savunmuşlardır.

SBS'nin ders müfredatı ile uygunluğu, görüşme yapılan öğretmenler tarafından da belirtilerek sınav sisteminin olumlu yönü ortaya konulmuştur. Geçmiş yıllarda

okulda verilen Türkçe dersiyle sınav soruları arasındaki ilgisizliğin dil becerisini ölçen sorularla giderildiği görülmektedir. Özcan ve Açık (2011) tarafından 2008 SBS sorularına ilişkin yapılan araştırmada da bu bulguya uygun sonuçlara ulaşılmıştır. Buna göre soruların çoğunlukla okuma alanının okuduğu metni anlama ve çözümlene amacına ilişkin olduğu, daha sonra da dil bilgisi sorularının yer aldığı görülmektedir. Dinleme ve konuşma becerilerini ölçmenin, sınava giren öğrenci sayısının büyüklüğünden ötürü neredeyse imkânsız olması, bu becerilere neden yer verilmediğini açıklamaktadır.

Polat ve Meşe (2010) tarafından hazırlanan 2010 7. Sınıflar SBS Türkçe Sorularını Değerlendirme Raporunda da yirmi bir sorudan ikisinin dil bilgisi, birinin yazma kazanımlarıyla ilgili olduğu, diğer soruların ise okuma kazanımlarıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir.

Sınavda yer verilen görsel içerikli sorulara ilişkin bazı endişeler olsa da bu tür sorulara olumlu bakıldığı görülmektedir. 1-5 programında bir öğrenme alanı olarak, 6-8 programında kazanım düzeyinde yer alan görsel okumayla ilgili soruların olması, programın amaçlarının ölçülmesi açısından önemlidir.

Paragraf sorularıyla ilgili problemlerde kitap okumamanın neden olarak gösterilmesi, okuma alanında okuma alışkanlığını geliştirmeye ilgili amacın önemini ortaya koymaktadır.

Öğretmenlerin, SBS'deki bazı soru biçimlerini yazılılarında kullanmaları, yapılandırıcılığı esas alan programı kısmen de olsa benimserken dil bilgisine ilişkin yaklaşımları, Türkçe dersinin beceri dersi olduğu düşüncesini yeterince benimsemediklerini göstermektedir. Geleneksel dil öğretim yaklaşımlarının sürdüğü şeklinde yorumlanabilecek bu durumun giderilmesi için Türkçe öğretim programının uygulamasına dönük hizmet içi seminerlerin artırılması önerilebilir.

Bulmaca tarzı soruları zaman kaybı olarak görmeleri de öğretmenlerin, bu tür soruları eğlenceli etkinlikler olarak gördüklerini düşündürmektedir. Bu açıdan öğretmenlerin, Türkçe dersinin dil bilgisi öğretmekle sınırlı olmadığı ve anlama-anlatma temelli dil becerilerini geliştirmenin Türkçe öğretim programının genel amaçları arasında olduğu konularında -bilimsel çalışmalardan da yararlanılarak-bilgilendirilmesinde yarar görülmektedir.

Kaynakça

- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metodlarına Giriş, Nitel Nicel ve Eleştirel Kuram ve Metodolojileri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Küçük, S. (2002). "Örgün Eğitim İkinci Kademe Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme Çalışmalarında Karşılaşılan Güçlükler". *Millî Eğitim Dergisi*, 153-154, 125-137.
- MEB (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Özcan, S. ve Açık, F. (2011). "SBS Türkçe Sorularıyla Türkçe Ders Kitaplarındaki Soruların Örtüşme Düzeyi". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (4)16, 355-370.
- Özçelik, D. A. (1981). *Okullarda Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: ÖSYM Eğitim Yayınları.
- Özsevgeç, T. (2006). "Kuvvet ve Hareket Ünitesine Yönelik 5E Modeline Göre Geliştirilen Öğrenci Rehber Materyalinin Etkililiğinin Değerlendirilmesi". *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 2, 36-48.
- Polat, M. ve Meşe, M. (2010). "2010 7. Sınıflar SBS Türkçe Sorularını Değerlendirme Raporu". http://tekirdag.meb.gov.tr/2010_2/sbs_deg/turkce_7.pdf (Erişim tarihi: 13.03.2011).
- Tekin, Y. (1994). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınları.
- Turgut, M. F. (1988). *Eğitimde Ölçme Ve Değerlendirme*. Ankara: Saydam Matbaacılık.
- Üstüner, A. ve Şengül, M. (2004). "Çoktan Seçmeli Test Tekniğinin Türkçe Öğretimine Olumsuz Etkileri". *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (14)2, 197-208.
- Yıldırım, F. ve Karakoç Öztürk, B. (2009). "Türkçe Dersi Öğretim Programının Ölçme Değerlendirme Ögesi Hakkında Öğretmen Görüşleri". *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (3)37, 92-108.

